the word (phonological method), etc. However, the share of each of them in the word-formation process is not the same.

The ever-growing interest of modern linguistics in various aspects of word formation is explained by the fact that the word is the central unit of language. Thus, modern neologisms repeat some models that have long been productive in English. However, there is an accumulation of new formations based on newer models. Linguists are trying to answer the question of what pragmatic needs a new word is created from, what fragments of experience and why they require lexical fixation, what in the human experience should change in order to create a new word, who creates a new word, how and in what conditions it is created, what are the linguistic mechanisms of creating a new word, what is the initial morphemic, model, lexical fund, how the nominative activity of individual mechanisms changes, how the word is included in the lexical system, what is the mechanism of adaptation of a new word. All these questions require special consideration.

УДК 811.161.2'373.232

Оксана Нестерчук,
кандидат філологічних наук,
доцент кафедри історії
та культури української мови
Волинський національний
університет імені Лесі Українки
nester-oks@ukr.net

«МОЯ ЛЮБОВ В ІМЕНІ ТВОЇМ» (ЗМЕНШЕНО-ПЕСТЛИВІ ВАРІАНТИ ОСОБОВИХ ІМЕН ГЕРОЇВ В. ЛИСА «СТАРА ХОЛЄРА»

У тезах здійснено спробу розкрити специфіку вживання особових імен та їхніх варіантів персонажів роману В. Лиса «Стара холєра». Виявлено, що найменування набули функційного переосмислення, допомагали у твореннi художнього простору, розвитку сюжетної лінії. Чітко простежуємо етимологічний зв'язок імен Єва і Адам із характерами героїв, загалом із художнім образом.

Ключові слова: *власні імена, варіанти особових імен, мовний стиль, художній образ.*

Письменники, надаючи своїм персонажам імена, уживаючи їх у різних варіантах, уже відтворюють дійсність, створюють їх портрет, що невід'ємно пов'язаний з його подальшою долею у творі. Таким чином у текстах відображено замисел автора, сформовано спершу ставлення письменника до своїх героїв, а вже після цього і ставлення читача. На думку В. Калінкіна, «поетонім – це ім'я в літературному творі (у художньому мовленні, а не в мові), що виконує, крім номінативної, характеризуючу, ідеологічну і стилістичну функції, вторинне щодо реальної онімії, яке володіє динамічною семантикою» [1, с. 1].

Антропоніми не тільки сприяють уявленню читача про дійову особу, відображенню замислу автора, його ставлення до носіїв наймень, а й допомагають сформувати сприйняття образу, мотивувати ставлення до нього. В. Михайлов підкреслює, що «входячи в той чи той структурно змістовний, мовленнєво-композиційний, тематичний контекст, власні імена різнобічно сприяють формуванню образної структури твору, реалізації конкретного художнього завдання: характеристиці персонажів, створенню образу автора, вираженню ідейної позиції письменника» [3, с. 82].

Цікавим твором з погляду функціонування ономастичної лексики, семантично багатої та емоційно забарвленої, є роман В. Лиса «Стара холєра» [2], який ще не був об'єктом окремого лінгвістичного дослідження.

Мета розвідки – розкриття специфіки вживання особових імен та їхніх варіантів, словотвірний аналіз антропонімів.

У зв'язку з визначеною метою, поставлено завдання: простежити**,** як змінюється ставлення автора до героїв протягом подій, що описані у творі, охарактеризувати семантично наповнені імена.

Вдало дібрані В. Лисом імена героїв, відзначаються різною структурою, емоційною насиченістю. Такі антропоніми розкривають ставлення автора та дійових осіб до персонажа, його родову належність, зовнішню та внутрішню характеристику. Змінюючи семантику варіанта імені, його словотвірну модель, ми простежуємо, як змінюються оцінна характеристика осіб.

Яскравими образами роману є персонажі - представники різних поколінь. Імена особам автор надав, враховуючи традиції того часу. Для забарвлення тексту, його увиразнення, митець вводить пестливі чи згрубілі варіанти, які повторюються у творі залежно від обставин. Тут переплетені дві долі людей старшого віку (Адам і Єва) та молодого покоління (Степан і Ліза). Так, наприклад, письменник недаремно головному герою надає ім'я Адам, якого друзі сватають до односельчанки Єви – «Красної Ружи».

Любов, взаємна повага Адама до обраниці передано через побутові словотвірні форми.

Усі цитати з роману подаємо за виданням В. Лиса «Стара холєра» [7], указуючи в круглих дужках лише сторінку.

Доброго здоров'я, Євцю, – сказав Адам. (с. 102);

Євка… Ото так гостя… Доброго дня… Що ти тут робиш… (с. 63);

Ото як ти, Євко, – який з нього вояка…(с. 267).

Пестливі форми вживають і друзі Адама у звертанні до Єви, у цих варіантах відчутно нотку гумору:

Од тебе, Євочко, ще б і такого шкарбуна, як я, щось би заворушилось. (с. 26);

І ти звиняй, Євцю. (с. 28).

Письменник вживає зменшено-пестливі варіанти у звертаннях родичів до сестри Павлини. Ще з дитинства вона називала її *Євочкою*, ставлення сестри не змінилося і після підступних дій Єви: *Наша Євочка.* (с. 37);

Євочко, мені хочеться пісню співати, денно і ночно співати, і Богові дякувати за те, що Лізочка моя виросла… (с. 127).

Емоційно насичені варіанти чоловічого імені Адам. Залежно від дій персонажа, ситуацій, що описані в романі, спостерігаємо**,** як змінюється ставлення Єви до нього, у якій формі вона звертається до нього:

Адам, Адамисько насміявся з неї (с. 76); *З тебе, Адаську, такий брехун, як з мене попадя;* (с. 117). *Ну ти ж не зараза ж, не стара холєра, Адаську чортів?* (с. 117). Автор вносить у вуста героїні іронічні конструкції: дивуючись його дитячій видумці, Євка називає його «*Чудисько Тихінське»* (с. 180); *– Оно місяця підсадив вище на небо. Тепер дивлюся, щоб не впав случаєм… – Сміхолюдник, – сказала Єва.* (с. 181); *Ой, чудисько ти моє…* (с. 182); *А знаєш, Адамцю, – озвалася вона ще через десяток-другий тяжких-повільних кроків. – Тато мої покійні казали, що стара холєра – то любов, яка ніяк померти не здатна. Того й ходить по світу, людей зораблює. До кого у вічі заглядає, той довго жити буде, бо його душу насінням особінним засіває.* (с. 267).

З дитинства за головним персонажем закріпився варіант *Адась, Адамчик* і супроводжує його протягом усього життя: *…та тітка прийняла Адася у свою сім'ю, не дала загинути малому*. (с. 21).

З повагою, іронічною пестливістю звертаються до нього друзі з молодості: *Жарти жартами, а хто Адаська останній раз коли бачив?* (с. 17); *Щось ти довго не заходив, Адамчику* (с. 113);

– Адамчику, Дамчику … – промовила жалібно.

– Я не Дамчик, я Адам. (С. 115).

Надавши біблійні імена своїм героям, автор використовує їх переважно у пестливій формі. Біблійність підкреслена також тим, що улюбленою книгою Адама була Біблія, яку він декілька раз перечитував та дотримувався Божих заповідей: *Адам узяв до рук Святе Письмо, так дорого колись куплене, і став читати уголос. Про жінок юдейських, їхні гріхи і спори … (*с. 178).

Отже, заявлені у романі імена, їхні побутові форми несуть стилістичне навантаження. У тексті найменування набули функційного переосмислення, допомагають виконувати функцію творення художнього простору, розвитку сюжетної лінії. Чітко простежуємо етимологічний зв'язок імен Єва і Адам із характерами персонажів, загалом із художнім образом.

Пестливі, емоційно насичені форми звертань, репрезентовані у лагідній формі, надають виразну емоційну оцінку образамперсонажів.

Список літератури

1. Калінкін В. О. Карпенко як джерело слов'янської поетонімології. *Чорноморські новини*. 2010. №005 (21046), четвер 14 січня. С. 1.

2. Лис В. Стара холєра: роман. Х.: Книжковий Клуб «Клуб Сімейного Дозвілля», 2018. 272 с.

3. Шестипалова Л. Д. Специфіка антропонімів у химерній прозі (на матеріалі творчості В. Г. Дрозда) : автореф. дис. на здобуття наук. ступеня канд. філол. наук : 10.02.01. Одеса, 2006. 22 с.

УДК 81’373.7

Галина Бачинська,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри загального мовознавства і слов’янських мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка;
Ірина Бабій,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри загального мовознавства і слов’янських мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
iryna.babiy@ukr.net;
Ніна Свистун,
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри загального мовознавства і слов’янських мов,
Тернопільський національний педагогічний університет
імені Володимира Гнатюка,
nina-s77@ukr.net

БАГАТОКОМПОНЕНТНІ СКЛАДНОПІДРЯДНІ РЕЧЕННЯ В СИНТАКСИЧНІЙ НАУЦІ (НА МАТЕРІАЛІ РОМАНУ МАКСА КІДРУКА «НЕ ОЗИРАЙСЯ І МОВЧИ»)

Розглянуто багатокомпонентні складнопідрядні речення в сучасній синтаксичній науці, подано їх класифікацію; простежено, як ці речення функціонують у романі Макса Кідрука «Не озирайся і мовчи» і яку роль відіграють у мові творів автора.

Ключові слова: *багатокомпонентні складнопідрядні речення, однорідна супідрядність, неоднорідна супідрядність, послідовна підрядність, мішана підрядність.*

У граматичній системі мови центральне місце належить синтаксису, оскільки в його сфері функціонують мовні одиниці, які забезпечують спілкування людей, безпосередньо співвідносячи повідомлюване з реальною дійсністю. Сучасні дослідження зосереджуються на системі синтаксичних одиниць, їх структурі й семантичному наватаженні, синтаксичних зв’язках і семантико-синтаксичних відношеннях між предикативними частинами. Цікавим є дослідження реченнєвих конструкцій у мові творів сучасниих авторів.

У мовознавстві зріс інтерес до синтаксису індивідуального мовного стилю, оскільки самобутність творчої манери письма яскраво виявляється